

Executive
Agency for
Health and
Consumers

European
drug prevention
quality standards

Centre for
Public Health

Európai drogprevenciós minőségi standardok kidolgozásának folyamata és a kézikönyv

Budapest, március 19.

A drogprevenációs minőségi standardok kimunkálását célzó projekt háttere

- A projekt célja: arra törekedett, hogy létrehozson egy egyet értésen alapuló vonatkoztatási keretet, amely hozzájárulhat a drogprevenáció minőségi fejlesztéséhez az Európai Unióban.
- Lépések:
 - Európai és nemzetközi drogprevenációs útmutatók kerültek összehasonlításra és elemzésre
 - Az előzetesen definiált kritériumoknak eleget tevők szintetizálása alapján elkészült egy első verzió
 - Ezt követően az ajánlások relevanciáját, használhatóságát és alkalmazhatóságát vizsgáltuk gyakorlati szakemberek bevonásával – Delphi módszer, fókuszcsoportos megvitatás
 - Ennek nyomán az eredeti ajánlássor többször is átdolgozásra került és kialakult egy olyan rendszer, ami az adott pillanatban, a tényleges kipróbálás nélkül alkalmazhatónak tűnt
 - Az ajánlások két nagy csoportba sorolhatók:
 - Általános ajánlások
 - Szakértői ajánlások
 - Ezek az ajánlások eltérő sajátosságokat mutató projektekre/beavatkozásokra vonatkoznak

Héttér és célok

■ Előzmények/indokoltság:

- Nincs EU szintű bizonyíték alapú iránymutatás a drog prevenció területén
- Az USA-ban vannak ilyen útmutatások, ismeretesek az bizonyíték alapú standardok – vajon ezek alkalmazhatóak-e Európában?
- Nemzeti és regionális útmutatások vannak némely európai országban – vajon ezek alkalmasak-e az Únió egészében?
- Általában nincs bizonyíték alapú útmutatás a szakmapolitikai irányítók és a gyakorlati szakemberek számára

■ Célok:

- A tudomány, a szakmapolitika és a gyakorlat közötti szakadék áthidalása
- A bizonyíték alapú standardok körének kialakítása EU- alkalmazás céljából

Időtartam: 2009-2010 (24 hónap)

Mely országokban vannak irányelvek a prevenciós tevékenységgel összefüggésben – EU országok

Vannak	Nincsenek	Nem volt hozzáférhető információ
Czech Republic Denmark Finland Germany Ireland Italy (regionally) Lithuania Poland Portugal Romania Spain (Galicia) United Kingdom	Austria Cyprus (in progress)* France Greece Hungary (in progress) Latvia Netherlands (in progress) Slovenia Sweden	Belgium Bulgaria Estonia Luxembourg Malta Slovakia

* Cyprus: standards completed in late 2009

A prevenciós minőségi standardok elhelyezkedése a szabályozó anyagok rendszerében

□ Módszertani levél

- Módszertani levél (ajánlások), melyek az egyes szakmák, vagy beavatkozások jó gyakorlatainak összefoglalást adják;
- Ajánlások meghatározása a szakmai kollégiumok hatáskörében elfogadott olyan eljárásleírások, amelyet az adott szakma elismert személyiségei jól meghatározott körülmények fennállása esetén, szakértői vélemények alapján fejlesztenek ki az ellátók számára.

Irányelvek

- Egy adott igénybevevő csoportra irányuló szolgáltatási módozatok elveit és gyakorlati ajánlásait adják meg;
- A szakmai irányelv olyan szisztematikusan kifejlesztett állásfoglalás sorozat, amely tudományos bizonyítékokra (evidenciákra) és/vagy szakértői véleményekre támaszkodva jól meghatározott ellátási körülmények fennállása esetén, speciális betegkörre (klienskörre) vonatkozóan tesz javaslatot az ellátás egyes lépéseire mind az ellátók, mind az ellátottak számára és figyelembe veszi a klinikai kimenetelre/eredményességre, költségekre, valamint a beteg preferenciáira vonatkozó szempontokat is.
- A szakmai irányelvek magas evidencia szintű szakmai ajánlások – a prevenciós standardok idesorolhatóak

Protokollok

- Az egyes speciális szolgáltatási tevékenységek elvégzésének módját írják elő;
- A szakmai protokoll definíciója: az aktuálisan végzett meghatározott (egészségügyi) ellátás, kezelés, beavatkozás, a beteg menedzsment elvégzéséhez szükséges események és tevékenységek rendszerezett listája, a szakmai irányelvek és módszertani levelek ajánlásainak figyelembevételével.

Működési minimum feltételek/standardok – DE NEM PREVENCIÓS STANDARDOK

- Általában jogszabályban rögzítettek – magas kikényszerítő erővel bírnak
- Irányelvekből és protokollokból levezethetőek
- Többnyire csak a személyi és tárgyi feltételeket rögzítik, a tevékenység konkrét tartalmára nem tartalmaznak előírásokat

Miért van szükség minőségi standardok megfogalmazására

- Visszatérő kérdés, hogy vajon a preventív intervenciók hatnak-e?
- Vajon nem kártékonyak-e?
- Megéri-e a befektetés, költséghatékonyak tekinthetőek-e a beavatkozások?
- A minőségbiztosítási intézkedések/eljárás rendek javítják-e a beavatkozások eredményességét?
- A minőségbiztosítás kiváltja-e az értékelést?
- A fenti kérdésekre nem adnak választ a standardok, de a helyzet értelmezését, saját programjaink pozicionálását nagyban segítik.

Elvárt eredmények

- ❑ Európai minimum standardok meghatározása, amelyeket a tagállamok magukévá tudnak tenni – publikálásuk az EMCDDA publikációs rendszerében
- ❑ Ellenőrző listák a szakmapolitikai irányítók és a gyakorlati szakemberek számára
- ❑ A projekt eredményeinek utógondozása: képzés – kutatás
- ❑ **A szakmapolitikára és a gyakorlatra vonatkozó hatások:**
 - ❑ A drogprevenációs gyakorlat javítása; a hatástalan vagy kártékony programok alkalmazásának csökkenő aránya
 - ❑ A finanszírozás hatékonyságának javítása
- ❑ **A kutatói tevékenységre gyakorolt hatások:**
 - ❑ A bizonyíték alapú intervenciók megvalósításának elősegítése
 - ❑ A kutatási módszertan javítása; az intervenciók tudományos megalapozottságának javítása
 - ❑ A preventív tevékenységgel összefüggő értékelési tevékenység előmozdítása

Quality

Európai drogprevenációs minőségi standardok

Európai drogprevenációs minőségi standardok

Nemzeti Drog Fókuszpont
1097 Budapest, Gyáli út 2-6.
Tel.: +36-1 476 1100/2510
www.drogfokuszpont.hu

Nemzeti Kábítószer Adatgyűjtés és Kapcsolattartó Központ

A standardok lehetséges felhasználási módja

- **Képzési és információs célokra**
- **Önértékelés során**
- **Finanszírozási döntések megalapozása során**
- **Akkreditációs folyamatban**
- **Teljesítményértékelés során – management célok**
- **Értékelő kutatások során**

EU Drug Prevention Quality Standards – 3 szint

Az intervenció/projekt ciklus állomása: a prevenciós beavatkozások szélesebb körét jelenítik meg

Komponens: milyen akciókat szükséges végrehajtani a ciklus adott állomásán.

Attribútumok: bemutatja, hogy az adott állomáshoz, stádiumhoz kapcsolódóan milyen konkrétumok mentén lehet látni, hogy a megvalósítás a bizonyítékoknak megfelelően történt

A standardok lehetnek:

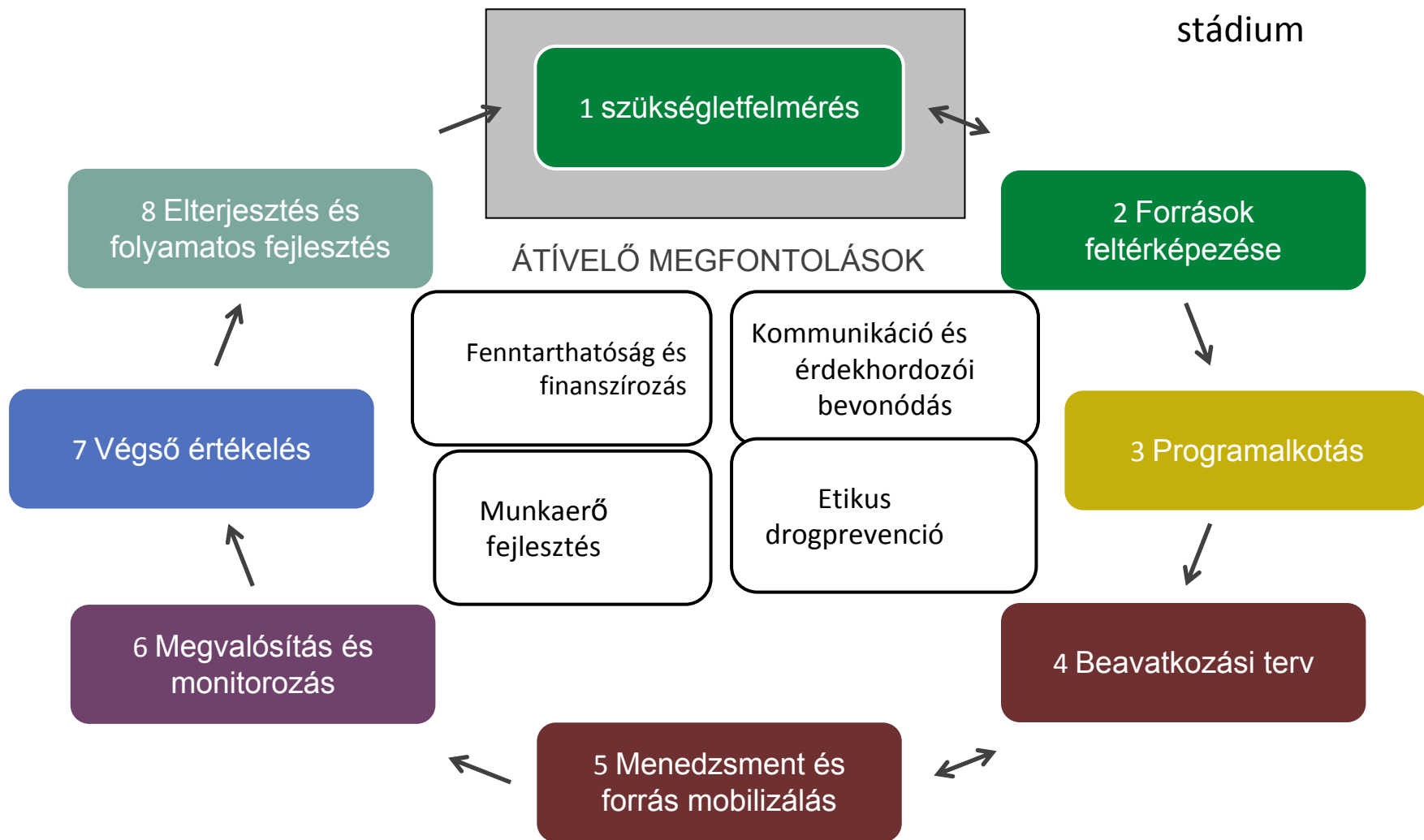
□ Alapvető

- Alapvető standardok: valamennyi drogprevenációs tevékenység során szükség van alkalmazásukra, függetlenül a sajátos körülményektől. Ezek a standardok vonatkozási alapként kell, hogy funkcionáljanak azokban az esetekben is, amikor az adott szakember, szervezet, program vagy stratégia nem képes maradéktalanul eleget tenni a standardok teljes körének azért, mert nem rendelkezik elegendő erőforrással, vagy mert a szakmai fejlődés egy még korai szintjén áll. Ez érvényes lehet, például azon szervezetek esetében is, amelyek elsődlegesen nem prevenációs szolgáltatók, hanem pl. iskolák.

□ Szakértői standardok:

- ezeket az alapvető standardokkal együtt tanácsos szemlélni, mivel ezek egy magasabb színvonalú tevékenység szempontjait jelenítik meg. A szakértői standardok vonatkoztatási alapként funkcionálnak azon szakemberek, szervezetek és projektek számára, amelyek több erőforrással rendelkeznek, valamint azon kisebb szervezetek számára is, akik eleget tudtak tenni az alapvető standardokban megfogalmazottaknak

Drogprevenciós intervenciók ciklusa

1.2 A drogfogyasztás és a közösségi szükségletek felmérése (komponens)

Attribútumok

Alapvető standardok:	
1.2.1 A kiindulási helyzetről feltáró vizsgálat készül.	
1.2.2 A vizsgálat meglévő epidemiológiai adatokra támaszkodik.	
1.2.3 A vizsgálat etikai szempontból helytálló.	<i>Példák az etikai helytállóságra:</i> a vizsgálat a résztvevők adatait bizalmasan és anonim módon kezeli, nem stigmatizál, és nem okoz hátrányt az informátoroknak. Lásd szintén: <i>D: Etikus drogprevenció.</i>
1.2.4 Részletes és sokrétű információ gyűjtése a droghasználatra vonatkozóan. A következő témákat lefedve:	<i>Példák a leírandó csoportokra:</i> általános populáció; nem, életkor, etnicitás és vulnerabilitás szempontjából definiált alpopulációk.
– használt drogok típusai,	<i>Példák drogokra:</i> legális, illegális és orvosi-lag ellenőrzött szerek.
– drogfogyasztás mértéke és trendjei.	<i>Példák indikátorokra:</i> előfordulás és gyakoriság mértéke; használat mértéke – prevalencia értékek (pl. elmúlt 30 napban, elmúlt évben, életprevalencia); a drogot nem használók aránya.

Függelék - Fogalomtár

Adaptáció (Adaptation)	<p>Az <i>intervenció</i> szándékos és tervezett átalakítása. Adaptációra kerülhet sor: 1.) egy <i>ismétlő</i> vizsgálat során, hogy vizsgálják a beavatkozás <i>hatásosságát</i> azonos, vagy éppen eltérő körülmények között (pl. <i>célpopuláció, szintér, megvalósítás intenzitása</i>); 2.) az <i>intervenció</i> illesztése a speciális igényekhez (pl. a célcsoport <i>kulturális sajátosságai, gazdasági realitás</i>) annak érdekében, hogy fenntartsák vagy növeljék hatásosságát. Az adaptáció nem foglalja magába a nem tervezett változtatásokat, mivel ezek befolyásolhatják a hatásosságot. Az adaptációt újra felfedezés értelemben is használják (EMCDDA 1998).</p> <p>Standard 4.2: Már létező beavatkozás adaptálása</p>
Adatgyűjtési eszköz (Data collection instrument)	<p>Olyan eszköz, amely az információgyűjtést szolgálja pl. a <i>célcsoportról</i>. Ezek lehetnek: önkitöltős kérdőívek, interjúk, megfigyelési protokollok. A validált eszközök azok, amelyek eleget tesznek az <i>objektivitás, a megbízhatóság és az érvényesség</i> kritériumainak. Az értékelési eszközrendszer olyan adatgyűjtési eszközöket jelent, melyeket értékelés céljából vesznek igénybe.</p>
Alapadat (Baseline data)	<p>Azok az adatok, amelyeket az <i>intervenció</i> kezdetén vesznek fel a <i>részvevőktől</i> pl. a későbbi <i>monitorozáshoz</i> és értékeléshez. A beavatkozás haladását úgy mérik, hogy összehasonlítják a kezdeti alapadatokat az <i>intervenció</i> során és a végén felvett adatokkal.</p>

Jelen körülmények között mire használhatók leginkább a standardok?

- Elvileg: a döntéshozó/finanszírozó ezek alapján ítéli meg egy program alkalmasságát – nem reális a szervezetek/programok sok támogatásra szorulnának, ha legalább az alapvető standardoknak meg akarnának felelni
- Gyakorlatilag: önértékelésre – a szervezet végig tudja nézni a standardokat és meg állapíthatja, hogy mely standardok tekintetében mekkora fejlődésre lenne szüksége – ehhez is szakmai támogatás, „coaching”, képzés lenne szükséges;

Biztos, hogy jobbak lesznek a prevenciós beavatkozások, ha a standardoknak megfelelően fognak működni?

- Igen, feltéve, hogy az ajánlások megbízható bizonyítékokon alapulnak
- Igen, ha nem csapjuk be önmagunkat, vagyis rendelkezünk megfelelő eszközökkel az önellenőrzésre, vagy
- Partneri viszony van a szervezetek és a módszertani támogatást nyújtó intézmény között: nemzeti intézet alkalmas a szervezet tevékenységének megítélésére

Köszönöm a figyelmet!
Felvinczi.katalin@ppk.elte.hu